

розбудови адміністративно простої податкової системи. Абсолютно їх досягти неможливо, однак необхідно дотримуватися вектору їх зміцнення. Означене має сприяти ствердженню миру, спокою та стабільного відновлення соціально-економічного розвитку в державі.

Юрій КЛАПКІВ

Тернопільський національний економічний університет

ВИКОРИСТАННЯ НЕТИПОВОГО РЕГРЕСУ В СТРАХОВІЙ СПРАВІ

Страхова теорія в Україні, стикнувшись із суттєвими протиріччями в правовому регулюванні страхових відносин, обумовлених із підміною судами понять - заради інтересів учасників спорів. Водночас, оригінальний регрес суперечить самій істоті страхового захисту, адже основною причиною придбання страхового захисту, зокрема цивільної відповідальності чи у майновому страхуванні є захист від можливих матеріальних втрат у разі настання страхового випадку. Та все ж, при виплаті страхового відшкодування особливо при страхуванні цивільної відповідальності існують обставини що виходять за рамки страхового покриття чи охоплення страховим захистом.

Особливості регресу у страхуванні розглядалися у працях В. Вігрянського, М. Шиманової, К. Турбіної, та інших. Також, мали місце практичні узагальнення – через Верховний суд України та Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ. Проте питання регресу у страховій справі залишаються дискусійними.

У римському праві регрес, як зворотна претензія накладає на кредитора обов'язок поділу з співкредиторами отриманих платежів, а також давала боржникові право на адекватне отримання компенсації від співборжників.

Було це, можливо на підставі внутрішніх взаємин між співкредитором та співборжником. Сталий розвиток сприяв появі так званого (*beneficium cedendarum actionum*), що давало боржникові право вимоги цесії від кредитора, а у випадку невиконання вимоги - право регресу (*actio ultis*). По відношенню до цього солідарний співкредитор отримував від боржника те, що йому формально належало, водночас солідарний боржник обраний кредитором до здійснення виплати виконував таким чином свій обов'язок.

Регресні розрахунки були можливі лише тоді, коли співкредиторів та співборжників об'єднувало поза солідарністю якесь інше юридичне зобов'язання.

Лише однак за часів Імператора Юстиніана визнано остаточно, що право регресу виникає з самого принципу солідарності.

Регрес в цивільному праві розуміють найчастіше, як право вимоги повернення оплати за іншу особу, як претензія однієї особи по відношенні до іншої, що охоплює вимогу повернення проведеної оплати або відшкодування за понесену шкоду. Застосовується до всіх випадків виникнення будь – якої цивільної відповідальності третіх осіб.

В юридичному розумінні процесу страхування, лише страховик має можливість користування правом регресу, що є результатом юридичного характеру самих взаємин страхування.

У страховій справі єдиною стороною зобов'язання до виплати страхового відшкодування є страховик і тим самим тільки він може вимагати повернення виплаченого страхового відшкодування. Терміном регресу визначаються всі ці випадки наявності регресних претензій, в яких страховик вимагає повернення виплаченого страхового відшкодування.

Академічний тлумачний словник української мови (1970—1980), дає визначення регресу, як право особи, яка виконувала зобов'язання іншої особи, пред'являти до неї зворотну вимогу про повернення витрат. Коли шкода завдана злочинною дією чи бездіяльністю підприємця, орган соціального страхування, що задовольнив потерпілого, має право вимоги до підприємця в розмірі виданої потерпілому допомоги (регрес). Перенаправляючи до Цивільного кодексу УРСР від 1950 ст. 67.

Нетиповий регрес виступає в деяких видах страхування цивільної відповідальності і обіймає ситуації, в яких, найчастіше на підставі особливої юридичної норми або пункту правил страхування. Страховик в чітко визначених випадках, а часто і розмірах, отримує право на виплату страхового відшкодування від страхової компанії та застрахованого.

Європейські нормативні акти чітко вирізняють «Нетиповий регрес» особливим пунктом в порядку вступу третьої особи в права кредитора, що задовольняється, та поширюється лише на фінансові зобов'язання, в таких ситуаціях:

1) якщо платить чужий борг, за який відповідальний особисто або певними майновими обмеженнями;

2) якщо надається право, перед яким сплачена достовірність має першість заспокоєння;

3) якщо діє за згодою боржника з метою вступу в права кредитора; згода боржника має бути висловлена письмово;

4) якщо це передбачається окремим положенням.

У особливому регресі специфічно представляє себе юридична ситуація сторін регресних взаємин. Тут не тільки застрахована особа, але особа третя потерпіла має дві претензії: до страхувальника - винуватця шкоди також до його страховика. Здійснення претензії через страховика на користь постраждалого спричиняє виникненню регресу страховика до страхувальника про повернення виплаченого постраждалому відшкодування.

У цій формі регресу постраждалий приймає немовби позицію квазі- застрахованого, натомість страхувальник позицію третьої відповідальної особи за шкоду, яка виступає у випадках наявності типового регресу.

Джерелом нетипового регресу у ЄС є - положення про «безпідставне збагачення», коли ані закон, ані угода сторін не передбачують такого регресу і не визначає, що здійсненна виплата через страховика веде до остаточного звільнення з відповідальності особи охопленої страхуванням. В основному, йдеться про ситуації, коли в добровільному страхуванні, через особливу постановку угоди, страховик несе відповідальність за шкоду заподіяну навмисно, а також випадках, коли страховик зобов'язаний до заспокоєння безпосередньої постраждалої претензії, незважаючи на звільнення з обов'язку здійснення виплати на користь застрахованого.

Отже, в основному нетиповий регрес притаманний для обов'язкових видів страхування, обумовлена перевищенням покриття чи виходу за діапазон застрахованої відповідальності, сама ж страхова компанія фактично – тимчасово виручає клієнта в сплаті відшкодування.

Юлія КОВАЛЬ

Тернопільський комерційний Інститут

ПРОГНОЗУВАННЯ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЗА ДОПОМОГОЮ ЧИСЛОВИХ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ

Методологія ефективних трансформацій у податковій сфері диктує необхідність розгляду податкових фінансів як іманентного атрибуту державної влади в процесі управління економікою, що базується на ринкових відносинах. Реалізація державою своїх функцій у демократичному суспільстві є результатом соціально-економічного консенсусу між урядом і громадянами. Можливості планування на більш далеку перспективу достатньо неефективні та обмежені, тому, бюджет повинен бути пристосованим до певного проміжку часу. З допомогою пакету обробки статистичних даних STADIA, процедури «Проста регресія / тренд» на базі статистичних даних за період 2002-2014 рр. створені числові економіко-математичні моделі, які мають високе значення статистичних оцінок. Це дає можливість провести повноцінний аналіз (табл. 1).

Таблиця 1